

ANTON BRUCKNER

Symphony no. 1

Netherlands Radio Philharmonic Orchestra

Jaap van Zweden

ANTON BRUCKNER (1824-1896)

Symphony no. 1

Netherlands Radio Philharmonic Orchestra

Jaap van Zweden

Symphony no. 1 in C minor (1865-1866)

Edition Nowak (Linzer Fassung, 1866)

[1] Allegro	13:22
[2] Adagio	16:09
[3] Scherzo. Schnell – Trio. Langsamer	8:07
[4] Finale. Bewegt, feurig	13:42

total time 51:23

Anton Bruckner

Anton Bruckner, born in the Austrian village of Ansfelden on 4 September 1824, first worked as assistant schoolmaster at an unsightly school in an equally unsightly hamlet not far away called Windhaag, near Linz. When he took his last breath on 11 October 1896 as one of the greatest composers Austria ever produced, in a tiny chamber (*Kustodenstöckl*) of the Viennese palace of Belvedere that had kindly been placed at his disposal by the imperial court, the finale of his Ninth Symphony was well under way but still unfinished.

Although the rapid advance of industrialisation has made great incursions here and there on the Upper Austrian landscape, and although the ravages of time have eaten away at the integrity of Bruckner's Lebensraum, there are still more than enough sites to be found which could certainly have formed a backdrop to his early symphonies. In that sense, listening to the First Symphony is a trip of discovery through Bruckner's countryside, within the triangle formed by Ansfelden (birthplace), St. Florian (with its famous *Stift*, where Bruckner, first as a choirboy and later as a mature musician, found the much-needed distance from the workaday world to play the extremely beautiful organ) and lastly Linz, with its majestic Cathedral, where Bruckner held the not inconsiderable post of organist until 1868. The powerful organ tones, with their unsuspected force, would be heard like glorious sound pillars in his symphonic epos.

Bruckner started the first notations for his First Symphony in January 1865 and completed the work on 14 April 1866. He himself conducted the first

performance on 9 May 1868 in the Redoutensaal in Linz. Specially for the occasion, the then forty-year-old *Domkapellmeister* had scraped together an orchestra largely consisting of members of the local theatre orchestra. In 1877 and again in 1884, the composer gave the score a thorough going-over and made a few modest alterations. But this was not the end of it: between 12 March 1890 and 18 April 1891 he created the *Wiener Fassung* for Hans Richter, who wanted to conduct the first performance of the First Symphony in Vienna. The piece had been drastically revised, and this result cannot be seen in isolation from the experience Bruckner had amassed in the art of composition in the more than two intervening decades. On 13 December 1891, the Wiener Philharmoniker, conducted by Hans Richter, gave the first performance of this *Wiener Fassung* in the Golden Hall of the Musikverein. Bruckner dedicated the score, which was published by Doblinger in 1893, to the University of Vienna, in thanks for the honorary doctorate it had bestowed upon him.

On this CD you can hear the Linz version and, although it is generally cited as Bruckner's First Symphony, it was in fact preceded by two works that were also genuine symphonies: the *Symphony in F minor* (1863), belittled by Bruckner as a school exercise, and the symphony known as the *Nullte* (No. 0), long assumed to have been composed in 1863/64 until musicological research in the 1880s established with near certainty that it had not been composed until 1869, which was after Bruckner had moved from Linz to Vienna in 1868. This placed not only the *Nullte*, but also the First Symphony in a different light.

Both on the performance side and in the recording studio, over the years a strong preference has arisen for the Linz version (although the term is somewhat misleading, because this refers to the version including the changes made by Bruckner in 1877 and 1884, when the composer had been living in Vienna for nine years). And the preference is not entirely without reason: the Linz version generally sounds more adventuresome or, if you prefer, somewhat less polished than the Vienna version. It is possible that Bruckner realised this in Vienna, when the proposal from Hans Richter reached him. In the past he had referred to the Linz version as his *keckes Beserl* (*keck* meaning fresh and lively, *Beserl* upper Austrian dialect for clever child), a reference to the brash or even reckless nature of the work, while in the Vienna of the late nineteenth century, it was probably wiser to act in accordance with the *Zeitgeist* of the time and to refine the Linz version a bit. And yet, after the memorable performance in Linz in 1868, 66 years would pass before the Linz version was back on the music stands: the symphony was performed for the second time on 4 September 1934, this time during a Bruckner Festival in Aachen.

In this First Symphony we already find the characteristics at the heart of Bruckner's symphonic work: the outer movements exhibit three strongly profiled, truly symphonic themes that cry out for further development, while the polyphony – sometimes quite tightly woven – is an unmistakable part of the structure. No less convincing are the sometimes almost stormy *Steigerungen* (intensification passages), the elementary rhythmic energy and the extremely rapid modulations. What is still absent are the major chorales and the *General-Pausen*, the breaks that we already encounter in the Second Symphony (1872), the chief purpose

of which was to separate the various thematic constructs. In the *Adagio* too, Bruckner goes all out in a lengthy quest for the gripping sound of A flat major, which does not let itself be found until the twentieth measure. The brilliant *Scherzo* is characterised by a highly contagious rhythmic energy that manifests itself in all layers of the orchestra, and only submits to being tamed in the rustic Trio. In the finale, drama and improvisation compete for the main role, but it is so soundly constructed that the entire piece remains in balance. There can be no doubt that Bruckner's First Symphony is a masterpiece, one that portends the symphonic work yet to come in all its various manifestations.

Translation: Carol Stennes/Muse Translations

Jaap van Zweden

Amsterdam-born Jaap van Zweden has risen rapidly in little more than a decade to become one of today's most sought-after conductors. He has been Music Director of the Dallas Symphony Orchestra since 2008, and Music Director of the Hong Kong Philharmonic Orchestra since 2012. Appointed at nineteen as the youngest concertmaster ever of the Royal Concertgebouw Orchestra, he began his conducting career in 1995 and held the positions of Chief Conductor of the Netherlands Symphony Orchestra (1996-2000), the Residentie Orchestra of The Hague (2000-2005), the Royal Flemish Philharmonic Orchestra (2008-2011), and Chief Conductor and Artistic Director of the Netherlands Radio Philharmonic

Orchestra and Radio Chamber Philharmonic from 2005-2011 (he remains Honorary Chief Conductor of the Netherlands Radio Philharmonic Orchestra.) In November 2011 van Zweden was named as the recipient of Musical America's Conductor of the Year Award 2012 in recognition of his critically acclaimed work as Music Director of the Dallas Symphony Orchestra and as a guest conductor with the most prestigious US orchestras.

The Netherlands Radio Philharmonic Orchestra

The Netherlands Radio Philharmonic (RFO), founded in 1945, is an essential link in Dutch music life. The RFO performs symphonic concerts and operas in concert as well as many world- and Netherlands premieres. Most concerts take place in the context of concert series such as the NTR ZaterdagMatinee (the Royal Concertgebouw in Amsterdam), the AVROTROS Vrijdag van Vredenburg series (TivoliVredenburg in Utrecht), broadcasted live on NPO Radio 4 and regularly televised.

Markus Stenz was appointed chief conductor in 2012, after predecessors like Bernard Haitink, Jean Fournet, Willem van Otterloo, Hans Vonk, Edo de Waart and Jaap van Zweden. The RFO has worked with internationally highly regarded conductors such as Leopold Stokowski, Kirill Kondrashin, Antal Doráti, Charles Dutoit, Michael Tilson Thomas, Gennady Rozhdestvensky, Mariss Jansons, Peter Eötvös, Vladimir Jurowski and Valery Gergiev. The American conductor James Gaffigan has been principal guest conductor since the season 2011-2012; Bernard Haitink has connected his name to the RFO as patron.

The RFO has built an extensive CD catalogue, with works by contemporary composers such as Jonathan Harvey, Klas Torstensson, James MacMillan and Jan van Vlijmen as well as the recording of Wagner's *Parsifal*, *Lohengrin* and *Die Meistersinger von Nürnberg*. Complete symphonies of Bruckner, Rachmaninow, Shostakovich and Hartmann have been released in recent years. The release of *Simplicius Simplicissimus* (K.A. Hartmann) has especially received the highest international critical acclaim. The RFO was awarded the Edison Classical Oeuvre Award 2014 for its longstanding essential contribution to Dutch musical life.

Anton Bruckner

Anton Bruckner, geboren in het Oostenrijkse dorpje Ansfelden op 4 september 1824, begon zijn loopbaan als hulponderwijzer op een onooglijk schooltje in het al even onooglijke, vlakbij gelegen Windhaag, een gehucht in de omgeving van Linz, en sloot als een van de grootste toondichters die Oostenrijk had voortgebracht voorgoed de ogen op 11 oktober 1896 in een optrekje (Kustodenstöckl) van het Weense slot Belvedere, hem in zijn levensavond welwillend ter beschikking gesteld door het keizerlijk hof, met de finale van de Negende goed en wel in de steigers, maar onvoltooid.

Hoewel de danig opgerukte industrie ook in Opper-Oostenrijk het landschap her en der behoorlijk heeft aangetast en ook de tand des tijds fors heeft geknaagd aan het werkelijkheidsgehalte van Bruckners toenmalige 'Lebensraum', zijn daarin nog meer dan voldoende herkenningpunten te vinden waarmee zeker zijn eerste symfonieën althans deels in dat perspectief kunnen worden geplaatst. Luisteren naar de Eerste symfonie is dus in die zin mede een ontdekkingstocht door het land van Bruckner, binnen de driehoek Ansfelden (geboortehuis), St. Florian (met het beroemde Stift, waar Bruckner eerst als lid van het jongenskoor zijn opwachting maakte om er later als gerijpt musicus zowel de noodzakelijke arbeidsrust te vinden als het bijzondere fraaie orgel te bespelen) en ten slotte Linz met zijn prachtige Dom, waar Bruckner tot 1868 de niet onaanzienlijke positie van organist bekleedde. De machtige orgelklanken zullen als glorieuze klankzuilen in zijn symfonische epos met onvermoede kracht hun opwachting maken.

Bruckner begon in januari 1865 aan het schetsen van zijn Eerste symfonie en voltooide het werk op 14 april 1866. Bruckner leidde zelf de eerste uitvoering, op 9 mei 1868 in de Redoutensaal in Linz. De dan vierenveertig jaar oude 'Domkapellmeister' had speciaal voor die gelegenheid een orkest bijeengesprokkeld dat deels bestond uit leden van het lokale theaterorkest. In 1877 en 1884 nam de componist de partituur opnieuw onder de loep en bracht hij een aantal bescheiden wijzigingen aan. Daarmee was de kous echter niet af: tussen 12 maart 1890 en 18 april 1891 ontstond de zogenaamde 'Wiener Fassung', dit naar aanleiding van de wens van dirigent Hans Richter om de Eerste symfonie in Wenen voor het eerst ten gehore te brengen. Het gevolg daarvan was een ingrijpende herziening waarvan het resultaat zeker niet los kan worden gezien van Bruckners in de tussenliggende meer dan twee decennia gegroeide ervaring in het compositorische handwerk. Op 13 december 1891 gaven de Wiener Philharmoniker onder leiding van Hans Richter in de 'gouden zaal' van de Musikverein de eerste uitvoering van deze 'Wiener Fassung'. Bruckner droeg de door Doblinger in 1893 gedrukte partituur op aan de Weense universiteit, als dank voor het aan hem verleende eredoctoraat.

Op deze cd klinkt de 'Linzer', die dan weliswaar te boek staat als Bruckners 'Eerste', maar in feite gingen er qua nummering twee heuse symfonieën aan vooraf: de door Bruckner als 'Schularbeit' gediskwalificeerde Symfonie in f (1863) en de zogenaamde 'Nullte', waarvan lang werd aangenomen dat die in 1863/64 was ontstaan, maar waarvan in de jaren tachtig van de vorige eeuw aan de hand van nader musicologisch onderzoek vrijwel zeker kwam vast te staan dat die symfonie pas in 1869 ontstond, dus zelfs na Bruckners verhuizing van Linz naar

Wenen, in 1868. Dat plaatste niet alleen de 'Nullte', maar ook de Eerste in een ander licht.

Zowel in de uitvoeringspraktijk als in de opnamestudio is door de jaren heen een sterke voorkeur ontstaan voor de 'Linzer Fassung' (de term is enigszins misleidend, omdat daarmee de versie wordt aangeduid met inbegrip van de in 1877 en 1884 door Bruckner aangebrachte wijzigingen, toen de componist al negen jaar in Wenen woonde). Dat is niet geheel ten onrechte: de 'Linzer' klinkt door de bank genomen avontuurlijker of zo u wilt, minder gelikt dan de 'Weense'. Mogelijk heeft Bruckner zich dat in Wenen ook gerealiseerd toen het voorstel van Hans Richter hem bereikte. Hij had eerder de 'Linzer Fassung' zijn 'kecke Beserl' (in het Opper-Oostenrijkse dialect staat 'Beserl' voor een slim kind) genoemd, daarmee verwijzend naar het brutale, ja zelfs overmoedige karakter van het werk, terwijl het in het Wenen van het einde van de negentiende eeuw misschien toch wel de voorkeur verdiende om naar de toen heersende tijdgeest te handelen en tenminste een groot aantal plooiën in de 'Linzer Fassung' keurig glad te strijken. Toch zou het na die gedenkwaardige uitvoering in 1868 in Linz maar liefst 66 jaar duren alvorens de 'Linzer Fassung' weer op de lessenaars werd gezet: op 4 september 1934 klonk de symfonie pas voor de tweede keer, ditmaal tijdens een Bruckner Fest in Aken.

Al in deze Eerste symfonie ontmoeten we de kerneigenschappen van Bruckners symfonische oeuvre: in de hoekdelen drie sterk geprofileerde, echt symfonische thema's die zich daardoor bij uitstek lenen voor verdere ontwikkeling. terwijl de soms vrij dicht geweven polyfonie onmiskenbaar deel uitmaakt van de

structurele opbouw. Niet minder overtuigend zijn de – soms bijna stormachtige - 'Steigerungen', de elementaire ritmische energie en de rasante modulaties. Wat nog ontbreekt zijn de grote koralen en niet te vergeten de 'General-Pausen' zoals we die reeds in de Tweede symfonie (1872) tegenkomen, met als hun voornaamste doel het scheiden van de verschillende themacomplexen. Ook in het Adagio durft Bruckner uit te pakken, met een lang volgehouden zoektocht naar het aangrijpende As-groot, dat zich pas in maat 20 openbaart. Het flitsende Scherzo wordt gekenmerkt door een zich in alle orkestlagen manifesterende, buitengewoon aanstekelijke ritmische energie die zich pas door het landelijke Trio laat beteugelen. In de finale strijden drama en improvisatie om de hoofdrol, maar is het de hechte onderliggende structuur die het geheel in evenwicht houdt. Bruckners Eerste symfonie is zonder enige twijfel een meesterwerk waarin het nog komende symfonische oeuvre zich in al zijn geledingen reeds aankondigt.

Jaap van Zweden

De in Amsterdam geboren Jaap van Zweden is in minder dan tien jaar uitgegroeid tot een van de meest gevraagde dirigenten van onze tijd. Sinds 2008 is hij chefdirigent van het Dallas Symphony Orchestra, een post die hij ook, sinds 2012, bij het Hong Kong Philharmonic Orchestra bekleedt. Jaap van Zweden werd op zijn negentiende concertmeester van het Koninklijk Concertgebouworkest, een unicum in de geschiedenis van het orkest, en begon zijn loopbaan als dirigent in 1995. Sindsdien was hij chefdirigent van het Orkest

van het Oosten (1996-2000), het Residentie Orkest (2000-2005) en de Filharmonie (2008-2011). Van 2005 tot 2011 was hij als artistiek leider en chefdirigent verbonden aan het Radio Filharmonisch Orkest en de Radio Kamer Filharmonie (van het eerstgenoemde orkest is hij nog steeds honorair chefdirigent). In november 2011 werd hem de Musical America's Conductor of the Year Award 2012 toegekend vanwege zijn belangrijke, veelgeprezen werk als chefdirigent bij het Dallas Symphony Orchestra en als gastdirigent bij de meest vooraanstaande orkesten van Amerika.

Radio Filharmonisch Orkest

Het Radio Filharmonisch Orkest, opgericht in 1945, is een onmisbare schakel in het Nederlandse muziekleven. Het orkest speelt bijzonder geprogrammeerde symfonische concerten en concertante opera-uitvoeringen. Nederlandse en wereldpremières vormen een belangrijk onderdeel van het repertoire. De meeste concerten vinden plaats in het kader van concertseries NTR ZaterdagMatinee (het Koninklijk Concertgebouw in Amsterdam), De Vrijdag van Vredenburg (TivoliVredenburg in Utrecht) en Het Zondagochtend Concert (Amsterdam) en worden live worden uitgezonden op NPO Radio 4. Een deel ervan wordt bovendien op de Nederlandse televisie uitgezonden. Daarbuiten trad het orkest onder meer op tijdens de BBC Proms 2011 in de Royal Albert Hall.

Markus Stenz is sinds 2012 chef-dirigent. Onder zijn voorgangers zijn Bernard Haitink, Jean Fournet, Willem van Otterloo, Hans Vonk, Edo de Waart en Jaap

van Zweden. Het orkest werkte bovendien samen met gastdirigenten als Leopold Stokowski, Kirill Kondrashin, Antal Doráti, Charles Dutoit, Mariss Jansons, Michael Tilson Thomas, Gennady Rozhdestvensky, Peter Eötvös, Vladimir Jurowski en Valery Gergiev. De Amerikaanse dirigent James Gaffigan is vaste gastdirigent sinds het seizoen 2011-2012; Bernard Haitink heeft als beschermheer zijn naam het orkest verbonden.

Cd's met werken van hedendaagse componisten als Jonathan Harvey, Klas Torstensson, James MacMillan en Jan van Vlijmen, of de registratie van Wagners *Parsifal* onder leiding van Jaap van Zweden werden met prijzen als Edison Klassiek onderscheiden. Onlangs verschenen bovendien Bruckners symfonieën onder leiding van Jaap van Zweden op cd, de acht symfonieën van Karl Amadeus Hartmann (verschillende dirigenten) en diens opera *Simplicius Simplicissimus* (gedirigeerd door Markus Stenz).

Dit seizoen kreeg het Radio Filharmonisch Orkest een Edison Klassiek Oeuvreprijs toegekend voor zijn verdiensten voor de Nederlandse muziek.

This High Definition Surround Recording was Produced, Engineered and Edited by Bert van der Wolf of NorthStar Recording Services, using the 'High Quality Musical Surround Mastering' principle. The basis of this recording principle is a realistic and holographic 3 dimensional representation of the musical instruments, voices and recording venue, according to traditional concert practice. For most older music this means a frontal representation of the musical performance, but such that width and depth of the ensemble and acoustic characteristics of the hall do resemble 'real life' as much as possible. Some older compositions, and many contemporary works do specifically ask for placement of musical instruments and voices over the full 360 degrees sound scape, and in these cases the recording is as realistic as possible, within the limits of the 5.1 Surround Sound standard. This requires a very innovative use of all 6 loudspeakers and the use of completely matched, full frequency range loudspeakers for all 5 discrete channels. A complementary sub-woofer, for the ultra low frequencies under 40Hz, is highly recommended to maximally benefit from the sound quality of this recording.

This recording was produced with the use of Sonodore microphones, Avalon Acoustic monitoring, Siltech Mono-Crystal cabling and dCS - & Merging Technologies converters.

www.northstarconsult.nl

RADIO FILHARMONISCH ORKEST

Executive producers: Anne de Jong & Marcel van den Broek
Recorded at: Studio MCO5, Hilversum, Holland
Recording dates: 10 - 13 June 2013 (Movement 1, 2 & 4), 14 June 2012 (Movement 3)
Recording: Northstar Recording Services BV
Producer, balance engineer, editing & mastering: Bert van der Wolf
Recording Assistant, location photography & cinematography: Brendon Heinst
A&R Challenge Records International: Anne de Jong
Liner notes: Aart van der Wal
Translations: Carol Stennes/Muse Translations
Booklet editing: Hedy Muehleck
Cover photo: Hans van der Woerd
Product coordination: Boudewijn Hagemans
Graphic Design: Natasja Wallenburg
Art direction: Marcel van den Broek, newartsint.com
Manager Netherlands Radio Philharmonic Orchestra: Wouter den Hond

www.challengerrecords.com / www.jaapvanzweden.com
www.radiofilharmonischorkest.nl

